

PERIÒDICH POLITICH VERMELL

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRAS ==

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 6, Barcelona

— VENTA: 25 exemplars, 1 pesseta; Un número, 2 quartos. — Surt a llum los divendres ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, 6 rals trimestre; Estranger, 16. —

XANFAYNA MONÀRQUICA

Fa ja alguns dies que corre la notícia de que se van a suprimir certes pensions anomenades de *Palacio*, y que una distingida ex-cantanta d'òpera, molt amiga que fou de D. Alfons, va a reclamar contra aquesta disposició, exigint davant dels tribunals lo pago de una pensió que sembla d'indult de la corona.

Què dimontri pot haberhi entremitit pera que una dona jove y guapa demani danys y perjudicis a la familia reyal, per actes realitzats en vida de D. Alfons?

Aquí està lo pelut de la cosa; y dihem pelut, perquè efectivament sembla que la qüestió es de pels y pelaguda.

Anemnos a fer eco de alguns dels rumors públics que corren sobre tan peluda qüestió, y entrem en tafaneries que l'illegidor podrà completar ab los comentaris que tinga per convenient ferse després d' haber llegit.

Se diu que allà en los temps en que D. Alfons era donzell (legalment parlant, ¡ey!), y cantava en lo Teatre Real de Madrid la tiple Elena Sanz, que era una *real massa*, una artista espanyola, guapíssima, y un personatge riquíssim, van contraure una amistat tan *fonda*, que arribà fins al cap-de-vall de tot, y acabà ab la natural punta que solen acabar las comedias del amor, tractantse d' una dama gens esquerpa y un galán entremaliat.

Aquestes relacions possoren aviat a la artista en un estat mes *interessant* que de costum, y d' aquella feta se retirà del teatro y s' establí a París com una principessa.

Y la familia de la ex-cantant va augmentarse ab un nen que no creyém pas que fos comprat a la fira de Bellcaire.

Casu lo teló. Fi del acte primer.

Passan dos ó tres anys, mentres no s' aixeca lo teló pe' l' segon acte.

Lo que passa entre bastidors durant aquest temps, es cosa que l' públich no pot saberla.

Creyéim, no obstant, que arregriarian la tramoya pera arribar al acte següent.

La escena del segon acte se conta que passà en una embassada de París, shont ab gran misteri y molta solemnitat se va inscriure en lo registre civil un altre noy, fill també d' aquella distingida cantanta espanyola y del personatge de Madrid de moltes mes distincions.

Y com *augmentava* en posició aquella bona senyora!

Per aquell temps, D. Alfons ja s' havia casat

y ja havia quedat viuado, y's conta que passava una pensió més que regular a la tiple Elena Sanz.

Fi del segon acte.

Y no 's contem res mes del argument de aquesta comedia, per temor de rebre unas tals queixas del emperari del Teatre Real, que 'ns poguessen trencar la capinada d' un susto.

Y com anavam dibent, al suprimirse per la reyna regenta actual certes pensions de casa seva, que es de suposar que ella no degué trobar prou justificadas, surt ara l' estrabot de que D. Elena Sanz deixi sa casa de París y vingi a Espanya a demanar davant dels tribunals una dret de dos fills que té aquesta bona senyora, qual paternitat se diu que acreditarà ab documents, pera probar que té dret a la pensió que li vol negar la real Casa.

Ja 's diu que s' ha encarregat de la defensa dels drets dels fills de la senyora Sanz, lo distingit home públich senyor Salmeron, y que aviat sabréim ab minuciosos detalls lo com y l' qué de la *angusta* paternitat d' aquestos fills.

Ara començo a comprendre las alabanzas dels monàrquichs al *glorios* regnat de D. Alfons.

Ab la qüestió d' aquestos dos fills que ara surten per l' escutelló, es facil que ben aviat poguem donarnos compte públicament de quin foren las mes envejables *glorias* del últim Borbon d' Espanya.

Es ben segur que lo que menos li ha faltat al tal rey han sigut las *conquistas*.

UNA CAUSA EXTRAVAGANT

Sens dubte que una de las causas d' imprenta mes originals y estupendas que s' hauran sobreschit ab motiu del últim indult, será una que pesava sobre nostre director, tramitada en lo districte de la Universitat de Madrid.

Es lo cas que a últims del any 83 veje l' llum pública a la vila del os un *Almanaque del Proletario, para 1883*, en qual libre tenia lo director d' aquest periòdich algun article.

Se publicà l' libre, se vengué, passà un any, y dos, y ningú hi tingué res que dir.

Pero sembla que quedaren alguns exemplars al editor, lo qual, pensant aprofitarlos, hi cambià las cubertes pera donarhi altre títol, y al comensament d' aquest any lo tornà a posar a la venda ab lo nom de *Doctrinas Socialistas*.

¡Fillets de Deu! Adonarse 'ls conservadors de

la publicació d' aquest nou libre, y afanarlo y denunciarlo, tot fou hu.

Pero llavors se trobaren ab la ridiculesa de ser aquell un libre vell, publicat en temps en que hi havia un' altra lley d' imprenta, y que ja havia caducat la persecució, segons la mateixa lley.

Pero l' autoritat no pot equivocar-se, diuhen los partidaris d' aquesta principi, y la autoritat feu cartuchera al canón, tan si 's pot com si no 's pot.

Y fou processat nostre director y algun altre, y gracias encara que l' fiscal calinhá de *delicte* petit lo que 's *persegua*, que d' altre modo haurian tingut los processats d' esperar l' indult desde la presó, com en Montenegro y en Ferrer, ó desde algun amagatal, com en Litrán y en Gili, y tants y tants d' altres.

Y per colmo de ridiculesas, lo delicte que 's fixà pera perseguir, fou lo d' *escándol públich*, que correspon al títol del códich penal *delictes* contra la *honestitat*.

Es a dir, que per exposar doctrinas económicas y socials contrarias a las del govern, se processava als autors, igual que si 's tractés de aquestos tipus repugnants que cometen bestialitats contra la naturalesa, ó atentan al pudor ó a la decencia de menors; en una paraula, com si cometessin delictes propis de frares y jesuïtas que no poden resistir lo celibat.

Aquesta causa, no obstant, s' anava entretenant y allargant indefinidament, puig que a totas llums era massa agafada pe ls cabells y tonta pera poder prosperar davant d' un judici oral.

Pero tal era la fam de perseguir a la premsa, que fins a tres deplorables extrems s' arribava.

Pero ara tenim de suposar que, a pesar de no comprendre l' indult los delictes contra la moral pública, a nosaltres no haurà comprés la *gracia* del govern, per la senzilla rahó d' haber sigut una verdadera indecencia y un atach al sentit comú la formació d' una causa tan descabellada.

NADAL

«Per Nadal cada treballa el seu treball, y per Nadal, lo millor es treball, treball y... treball.»

¡Ah quina alegria espera tothom la festa que porta de Nadal lo nom!... La pobre mirmóna que a ciutat arriex y ab sos serveys menja, se calsa y vesteix;

L'estudiant de fora
que té vacacions
per esbarxar l'ànim
canosa de il·lusions;
lo dependent murtir
que n'hi ha un reguitzell
que passen la vida
detràs del taulell!...
sota, seguint l'adon,
en sentà 'l'adal
visitan s'ona' falta
la casa popular.
En tal dia de diuea
tots els que se'n van
al costat dels pares
per veure què fan;
y això es una excusa,
selon que' magis bonos
la quantitat de poliestras,
neulas y turrons.

Aqueix gran deliri
de menjar turro,
a tot hom a barca
seua dia h'ora
puig si fos possible
observa 'l que dich,
a tot hom agrada;
del nos pobre al rich,
y puig si n'ostia can
se pot atreure
que tot hom se'n fassa
cada any s'ona' faltar;
- aqueix es la causa
de que anem tant he
muntre 'l turro agradi
tant... tant... (no pot al)

Natal es la festa
de cava flaminera
que 'l turro 's crastien
ab nostros diuers.
y encara 's celebra
lo Natal aixis,
mantint lo veneno
que mata al país!
- Còm podem quissarnos
dels q' estan regnent,
si 'l turro 's agrada
mes qu' ells, si no tant!
- Còm podem combatre
son p'ossament,
si pe 'l turro naltres
delim igualment.

Magis deul' are
deut, tant fatal:
no volguem, creuem,
turro per 'nd salt.

PRINY DEL CARRIL

Una carta més llarga que un dia sense pà ha publicat en Lopez Dominguez pera defensarse dels càrrecs que se li feyan per son ali ab en Sagasta.

Y l'únic que se'n pot treure en clar de la tal carta, es que 'l general diu ab bones paraulas a sos amichs, que a qui no li agradi que ho deixi.

Aixis m' agradan los jefes de partit: que tingan un rey al cos.
D'aquesta manera, si 'l joch es entre monàrquichs, es fàcil que 'l un rey destroni al altre.

En Sagasta té moltes conferencies ab en Castelar, y fins esmorzan junts, y 's diu que parlan d'estar d'acort en cas de que 's presentin certes eventualitats.

Uy! Com hi sent de nas en Mateu.
Y 's prevé pe 'l que paga succehir.
Pero ab lo ben entès, per supost, d'amagar l'ou a tots los republicans, si aixis li convé.
Ara sols falta saber qui serà l'enyanuy.

Aquesta última setmana s'ha parlat molt de segrestament de la reina Cristina per un cop de forsa y posar en son lloch a la destronada pe 'l Setembre del 68.

Las ambicions monàrquicas me sembla que logran divertimentos d'allò mes.
Y faran arribar mes prompte lo dia de las grans vindicacions.

L'hèroes de la pasteroda descuberta al palau de Madrid porta l'apellido Borbón.
¡Oh quina gen!
Prou donar un assumptos per moltes aucas.

Setze mil llurats de valor de l'Estat han desaparecut d'unas oficinas de Madrid anant a

parar a casa d'un capità dels d'ordre públic.
(Com se distingia l'honorat cos de polissons)
Ara comprech per què perseguix ab tan poca eficacia als lladres.

L'instint de conservació
li priva d'obrar milló.

Primera rinstautada de nostre nou ceremonis arcelede.

Tan bon punt pren possessió de la tan desitjada vara, se dirigeix telegràmicament al major dom de las quadras del Palau reyal de Madrid, suplicantli que lassi corre pe 's peus del trono lo testimoni de la seva lialitat y patillas en favor dels que poden mantenirli o escurarli la menjadora de la casa gran.

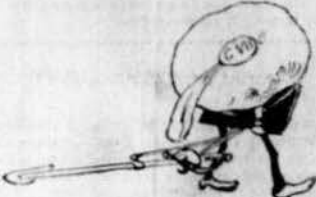
Jo 't flich si se'n va dignar de pressa!
Van donarli... expressivas gracias.
Exactament igual que quan a un li volen regalar un cigarro dolent y no 's té ganas de fumarlo: se donan las gracias.

Pero don Paco Primera Pedra de fico que debia quedar mes content que un gos ab un os.
Si 'n veurém de ceremonias ridiculas d'aquí en avant!

Al nostre dibuixant ja se li ha girat feyns a fer patillas.
Y a nosaltres a riure.

Disset didas de la casa de maternitat de Baeza no cobran son sou mesqui per falta de quartos.
Y tants que se'n gastan per l'ànima de D. Alfons!

D'ensà de la mort del fill que 's paria d'anar sen la mare.
Pero may se'n acaba d'anar.
Esperará que la enieguin...
No podria venirli de nau.

Los carlins diu que volen esperar, pera llançarse a la montanya altre cop, que la viuda de D. Alfons haja parit.

Si la criatura que té de venir es femella, miraran d'atreigiarlo ab casori y quartos.
Y si es mascle, com serà l'hèreu y dos homes no poden casarse, llavors se lleussaran altra volta a repetir sas infamias de sempre en la guerra de salvatge, únics que saben fer.

De modo, que avuy la tranquilidat d'Espanya dependeix de si la real llevadora tomará mascle ó femella.

Es precis confessar que las monarquias hereditarias tenen unas cosas molt originals, pero lo mes original pera ellas es quan s'hi barreja lo poble y la Sciencias del 68.

Que per aquí es per abont tal vegada se 's hixenquin los projectes als carlins... y a n'alguns altres.

Habém rebut la segon tomo de la Biblioteca revolucionaria que publica l'editor V. Acha, de Sans.

Aquest tomo porta per titol La Justicia del Pueblo y es original d'en Cristófol Litrán, que també té d'agrahir algunas persecucions d'imprenta als conservadors.

Lo tomet val la pena d'esser llegit y 's ven a ral per kioskos y librerias.

Los generals fusionistas elán a punt de desconvaynar lo xarxaco, de tan entusiasmats com s'han posat per h'berse donat la subsecretaria del ministeri de la Guerra a un general esquerra.

Ademes, també tots los generals conservadors seguixen ocupant los puestos que 's dona en Canovas, y la veritat, això de no poder prestar grans serveys a la patria, té als fusionistas desesperats.

Fins se tem que hi haja qui fassi alguna zigellada.

Ja habém fet també a Barcelona los funerals de D. Alfons, posats en escena a la Seu ab tot l'aparatu que requereix tan interessant argument, y pens que hi fahés ni 'l piroménich que desde Montjuich y la plassa de la Seu cremava pólvora ab salvas.

Pod a ja anar descansada al cel l'ànima de D. Alfons, pero es precis confessar que ab los quartos que s'hi han gastat podien adobarse los cosos de moltes families que viuen y moren en la mis ria.

Vaya unas cédulas més caras que gastan las animas dels reys pera viatjar cap al cel!

Se sab per los que assistiren a la funció dels funerals del rey a Barcelona, lo següent:

Molt gasto, molt luxo, molts bunyols en la part musical, y molt de intringulis en lo sermó.
Lo canone cermonayre va dir avans que no 's fahia en política, y a fe del seu Deu que va cumplho igual que las promessas dels polítics.

De pres de remenar totas las qüestions que va tenir a be, anà a portar l'aygua a son moll d'ihent que la Espanya no tenia remey si no se inspirava en lo que deya 'l papa en la encíclica Immortale Dei, publicada vintiquatre dias avans de la mort de D. Alfons, y de la qual se oportunament varem ocuparnos en un s'ich.

Es aquella en que 'l papa també accepta la República com bona forma de govern, si aquesta paga 'l clero catòlich y 's deixa fer de las sevas.

Y com saben nadar y guardar la roba aquestos seratichs ministres del Senyor!

En fi, ja veurém quan vioga la República si 's republicans serán tan postanagas com vol lo clero y 'l papa.

No tindrem de viure molt pera veureho.

Lo partit conservador, no content encara de fer la pasciera ab la disidencia Canovas-Romero, ara sembla que 's vol sub-dividir en cinc ó sis parts mes.
Deix d'en Canovas, uns se retirarán a la vida privada, altres se'n aniran ab los carlins, y 's demes seguirán al ministro.

Y dels d' en Romero, uns se n' anirán cap als esquerrans, altres se cotisarán per qui ho pagui millor, y 'ls altres se quedarán ab lo gran lluar.

Ara que cada una d' aquestes fraccions será cantant a las demés, y la farsa conservadora será visible per 'ls mes quego.

Quanta porqueria té de netejar-se!

Ja s' ha aixecat l' estat de siti de Catalunya. Com no ha servit de res, no proba sino lo inútil d' haberlo posat.

Habém rebut un quadern de poesias, original de Francisco Llenas, que acaba de publicar-se baix lo títol de *Revolució Satírica*.

Forman l' esmentat quadern 24 planas en quart de bona impressió, contenint deu poesias, alguns de les quals ha vist la llum pública en nostras columnas.

La que mes avallert inserím es escullida de entre las inéditas.

Lo llibret no mes val un ral y s' ven en llibrerias y kioskos.

Lo rey D. Alfons ha mort. L' altre rey D. Fernando de Portugal, també ha mort.

La parodia de rey, conegut per Carlets del As d' Orós, s' está morint de tisis húngarobaylarinesca.

L' emperador d' Alemania també está a punt d' anarsen a ca'n Pi-traus.

Y la reyna d' Inglaterra tampoch viura gayeres istius.

Sense contar los sustos que 'ls nihilistas de tots los passats poden donar a sos amos coronats.

Decididament corren mala vents per las coronas.

GALLS, TURRONS Y GARROTADAS

(CANTONETA DE NADAL)

Una que 'n fan fer penitencia, que cobren sense conciencia los seus inútils treballs y enomichu son de la Gioquia; may de gana fan badalla y ab funcions, oracions y sermons en tot temps menten bons galls.

Tot ministre, general á aquest que ocupa un lloch alt, com que té l' or á arrossó y per all' sempre es Nadal, com qui menja incensons, no ho diades, si ho morda, clar recordu que tot l' any menja turróns.

Y als que may menjém bons tall, porque ab fomes y treballs, sola podém menja arragadas per pagá 'ls turróns y galls, nos dopes ben apretadas, sense temor, ab furore y no rigir... ¡las más fuertes garrotadas!

FRANCISCO LLENAS

Alló d' aquell capellá que desde 'l cubell del Esperit Sant de Santiago de Galicia va maltractar al rey mort y á la reyna viuda, ja 'ls deyan en nostre número passat que cauria de potes y no li farían res.

Donchs aixís mateix ha succehit. Ara aquell canonge tornarà á pujar al cubell y dirá que tots los que van sentirlo dias enters van equivocarse, porque all' no va dir lo que va dir.

Si lo que va dir aquell predicavre ho hagués escrit un periodista, ja tenia prescri per anys. Pero com la lley es igual per tots... Per aixó será la diferencia.

En lo mateix acte de tenir son Deu als d'ns pera posarlo a la boca que estavan badant duas guapas noyas en una iglesia d' Alicante, lo reverent las empenqué á grans cries dins mateix del temple, y las deixá sense f' sufals espiritus al per lo gravissim y poderós motiu de sembrarli que portavan lo peninat massa alt.

No li faltará rahó si volen al emonatat sobre lo ridicul de certes modas, pero 'm sembla que molt mes hi guanyaria advertint discretament que no pas movent escándols com lo de la iglesia de la Concepció d' Alicante.

Quinas oficions té 'l clero á ferbo tot á estil de cabecilla!

Lo govern ptou cobra grans primas de las rifas, pero en aixó si que no hi ha qui guanyi als catòlichs d' ofici.

O sino, escoltin. En una iglesia de Vinaró se rifa un objecte piados de sis duros de valor, y s' desparten la friolera de tres mil billets á dos quartus, que suman 176 pessetas y 16 quartos justets y cabals.

[Aixó sí que es no voler las riquezas per cap diner!]

En pie Madrid, y en la Porta del Sol per mes senyas, va recullirse la pocas nits un emonatat ab una mantellina que no hi veyá de cap ull.

Dos polissons se 'l carregaren á coll y 'l portaren al quarsellilo á dormir la mona.

Si al s' endema tenia que dir missa, ¡quina bravada deuria sentir son Deu al passortí coll avall!

Cinch anys de presó s' ha guanyat lo reverent Goize, de Laon, per haber comes lo peccat de Sodomus ab cinch noyets de menos de tretze anys.

Guém full.

Lo rector de Sampedor ha fet propaganda desde la trons en favor de nostre company de Maiores *Lo Torrnyau*.

Naturalment que la ganga ha sigut fets comunicantio.

Quina ganga! Nostra felicitació á tan afornat colga. Y cregui que, encara que siga un vicí lleig, li tenim enveja.

Lo ministeri francés ha suprimit lo jornal á trenta cinch capellustres que feren trampotas en las elecciones.

En cambi á Espanya fan de las sevas sense que ningú 'ls molesti.

De *Lo Torrnyau* es lo següent distlech, ab lo qual no podém menos d' estar del tot conformes:

- Quantas classes de freres hi ha?
- Tres.
- Quins son?
- Bons, dolents, y que no fan mal ni be.
- Quins son los bons?
- Los que son morts.
- Y 'ls dolents?
- Los que trepitjan la terra.
- Y 'ls que no fan mal ni be?
- Aquells que están pintats en los papers.

A la iglesia de Penysfoll se n' han anat al cel las cnyas de las camándulas y las joyas dels sants.

Aquest fet se creu que es un miracle degut á las unglas llargas d' algun piados servidor de Deu.

Un tal Medard, conegut en la catoliqueria ab lo nom de *germá Joan*, ha sigut pres á Isay (Fransa), per haber posat á un noy d' uns onze anys, delxeble seu, en un estat que s' d' escouha de salvarlo.

De la manera com li ha fet lo mal no n' hem de parlar, porque repugna de dir.

Basta ab saber que fou per cumplir l' encoanant un gow dels mes vergonyosos y miserables que poden embrutir á un home.

Quantas victimas innocents ha causat lo cellibat forós del catolicisme, que tan poch sabeu cumplir molts relligiosos... d' ofici!

Dos preberes, un colector de germandat, un organista de iglesia y onze santurrons de primera fila han sigut engarjolats en un altre població de Fransa per atentar a la decencia de noves de pochos anys.

Pero aquestas estorras de gitano, ¡qué fan paradas!

Lo jutje de Catalunya ha dictat auto de presó contra un sogrista, per robo de la iglesia que guardava.

No es tanto aquest jutje. ¡Y com ha sapigut posar lo dit á la llaga!

ESTAFES

Tancada aquí ab alau y peny ja en la hermosa Cataluña, d' un dia que un alemán li va dona' ayay la un any causantli mort repentina.

A dintre d' aquest triat cau, posat en furia de lona, descansa en Juan Barrau, que dia qu' covaria en pau al 'ls cucha no li featin moia.

Aquí dorm en Pau Nascurbo que comé l' astu passat, y porque va agafá 'l gat li van declarar lo morbu.

J. SYRAMEA

XARADA

A un moxover de total li van fer dir 'l altre dia, á veure si me vendría un xuch d' au per l' animal. Y com *dos m'* ha fet dir me y vevent no 'm vol servi, doná 'm posaré en carni per' anarlo á compra' á tres.

Article de primera, com també segona, y lo meu total es un nom de dona.

SANTNET DE PALAFRUGELL

GEROGLÍFICH

Llibre D' A DILLUNS Noé Noé Nadal

ARDENARAL

SOLUCIONS Á LAS CANTONETS DEL NÚMERO PASSAT

- XARADA: — CAUSA.
- ARDENARAL: — TIRADA. ANITA.
- GEROGLÍFICH: — Lo punt de las dones es veudr bo.

TURRONS DEL PAÍS

Qui ls fabrican

Y qui se ls menjan